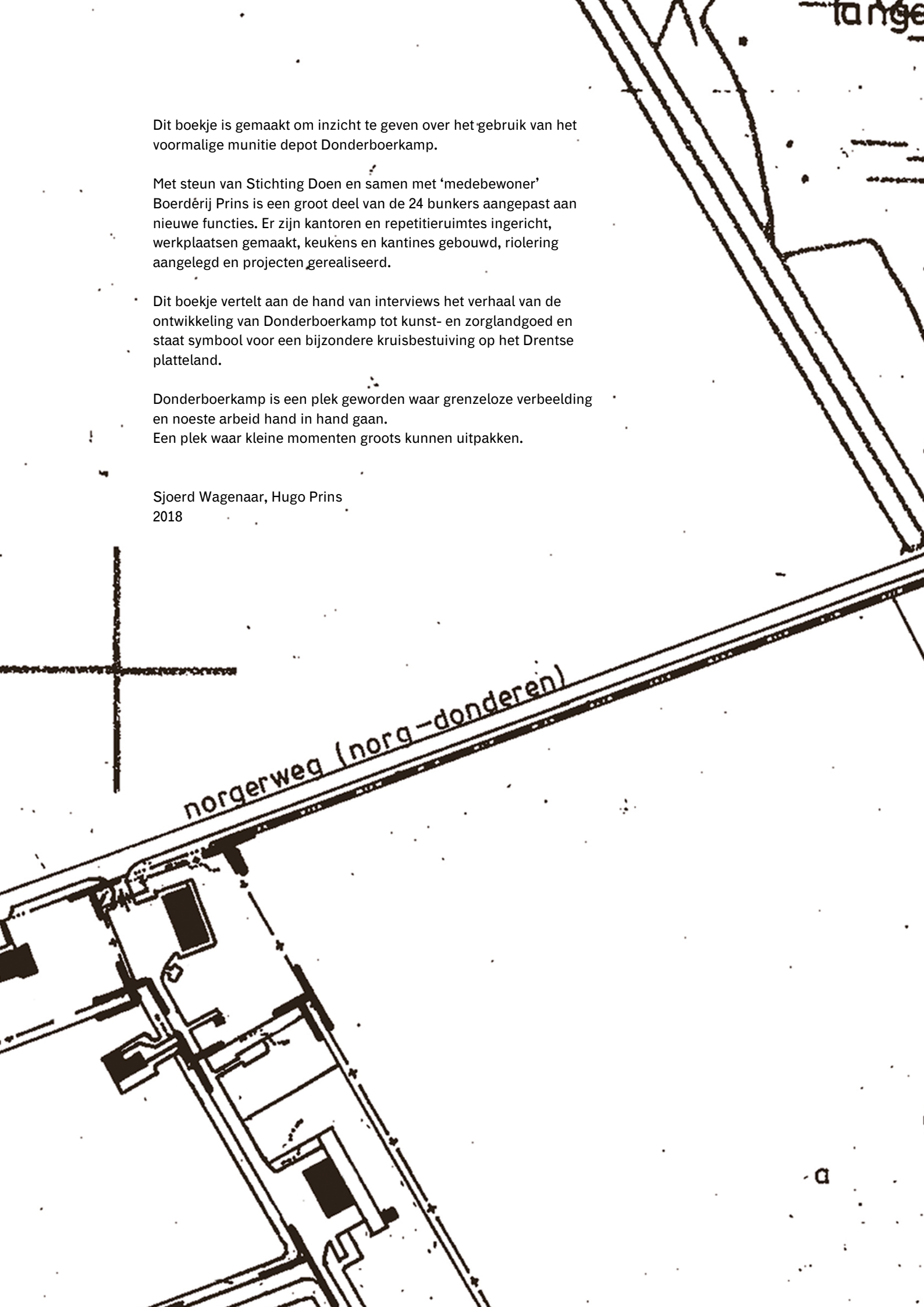

DONDER BOER KAMP

VAN MUNTIJDEPOT
TOT KUNST- EN ZORGLANDGOED

Dit boekje is gemaakt om inzicht te geven over het gebruik van het voormalige munitie depot Donderboerkamp.

Met steun van Stichting Doen en samen met 'medebewoner' Boerdèrij Prins is een groot deel van de 24 bunkers aangepast aan nieuwe functies. Er zijn kantoren en repetitieruimtes ingericht, werkplaatsen gemaakt, keukens en kantines gebouwd, riolering aangelegd en projecten gerealiseerd.

Dit boekje vertelt aan de hand van interviews het verhaal van de ontwikkeling van Donderboerkamp tot kunst- en zorglandgoed en staat symbool voor een bijzondere kruisbestuiving op het Drentse platteland.

Donderboerkamp is een plek geworden waar grenzeloze verbeelding en noeste arbeid hand in hand gaan.
Een plek waar kleine momenten groots kunnen uitpakken.

Sjoerd Wagenaar, Hugo Prins
2018

DONDERBOERKAMP

VAN MUNITIEDEPOT
TOT KUNST- EN
ZORGLANDGOED

WAT IS DONDERBOERKAMP?

In één van de meest dunbevolkte gebieden van Nederland huist een onalledaags theatergezelschap. De PeerGrouP uit Donderen maakt theater op alle mogelijke plekken in het Noorden. Daarbij speelt de locatie een speciale rol. In plaats van het theater als arena zoekt de groep verbinding met de plek waar het wil spelen. De locatie vormt het uitgangspunt van iedere PeerGrouP-productie. Niet vreemd dus dat dit theatergezelschap zelf ook huist op een bijzonder onalledaagse plek. Sinds 2006 zetelde de PeerGrouP in Veenhuizen. In 2009 werd Veenhuizen verruild voor het voormalige munitiemagazijn complex (MMC) Donderen. Aanvankelijk leek het een plek die recht tegen de principes van het theatergezelschap indruist. Orde, rust en regelmaat, dat vond je toch niet gauw bij een theatergezelschap. Toch wist de PeerGrouP zich het terrein eigen te maken en de ordelijke structuur te behouden.

Daarin staat de groep niet alleen. Ook de medewerkers van Boerderij Prins uit Zuidvelde hebben hun plek gevonden op het voormalige militaire terrein. Medewerkers van de boerderij gebruiken de bunkers van Donderboerkamp als plek om te werken, naar wat zij op dat moment willen en kunnen. 'Ontwikkelen naar draagkracht', is het motto van Donderboerkamp-beheerder Luuk Prins. De medewerkers van de boerderij vinden in Donderboerkamp ruimte om hun kwaliteiten in te zetten voor datgene wat hen aanspreekt en waar hun voorliefde ligt. De bijzondere kruisbestuiving tussen zorg en theater is goed zichtbaar op Donderboerkamp. Kijk alleen al naar de mensen die op het terrein rondlopen en bezig zijn. Iedere theatermaker, acteur, dierenverzorger, vormgever, timmerman of technicus heeft binnen de orde en regelmaat van het voormalige depot zijn eigen plek gevonden. Donderboerkamp is dan ook veel meer dan een uitvalsbasis van theatermakers en zorgcliënten; het is een plek waar mensen naar waarde werken, experimenteren en creëren. De synergie van de plek zit deels in de naam verscholen: Donderboerkamp, een plek tussen de boeren waar het kan donderen.

Het terrein

Orde en regelmaat zijn twee belangrijke aspecten die op allerlei manieren terug te vinden zijn in het voormalige MMC Donderen. Het terrein is gebouwd als voorraadkast waar vrachtwagens, soldaten en tanks zo snel mogelijk munitie op moesten halen in tijden van oorlog. Het stratenplan is dan ook van een verstikkende eenvoud. Wie als militair vroeger binnen kwam rijden via de Norgerweg, kon via de kaarsrechte straten naar het laadpunt worden gedirigeerd. Haast was daarbij geboden. Tijd om stil te staan om bijvoorbeeld van de natuur te genieten, was niet waarvoor men naar Donderen kwam. De buitenste 'ring' van het terrein vormt een doorgaande weg waarlangs tanks, vracht- en pantserwagens zo snel mogelijk weer via de Norgerweg konden vertrekken.

Bunkers

Donderboerkamp is in totaal bijna 14 hectare groot. Van de 24 bunkers deden er 21 dienst als opslagplaats voor munitie. Het gebouw aan de voorkant van het terrein was het wacht-huis. Daarnaast telde het terrein nog een trafogebouw en een werkplaats, waar munitie werd gedemonteerd. In 1989 werd daar nog een dienstwoning voor de permanente bewaker van het terrein bijgebouwd.

Hoewel de bunkers verschillen in grootte, is het gros zo'n 203 vierkante meter groot. Om de munitie zo goed en lang mogelijk te bewaren, werden de bunkers zo dicht mogelijk gemaakt. Zonlicht en vocht mochten er niet binnendringen. Ook bliksemafleiders, vier rond elke bunker, waren nodig als bescherming tegen de natuurlijke elementen.

Munitie

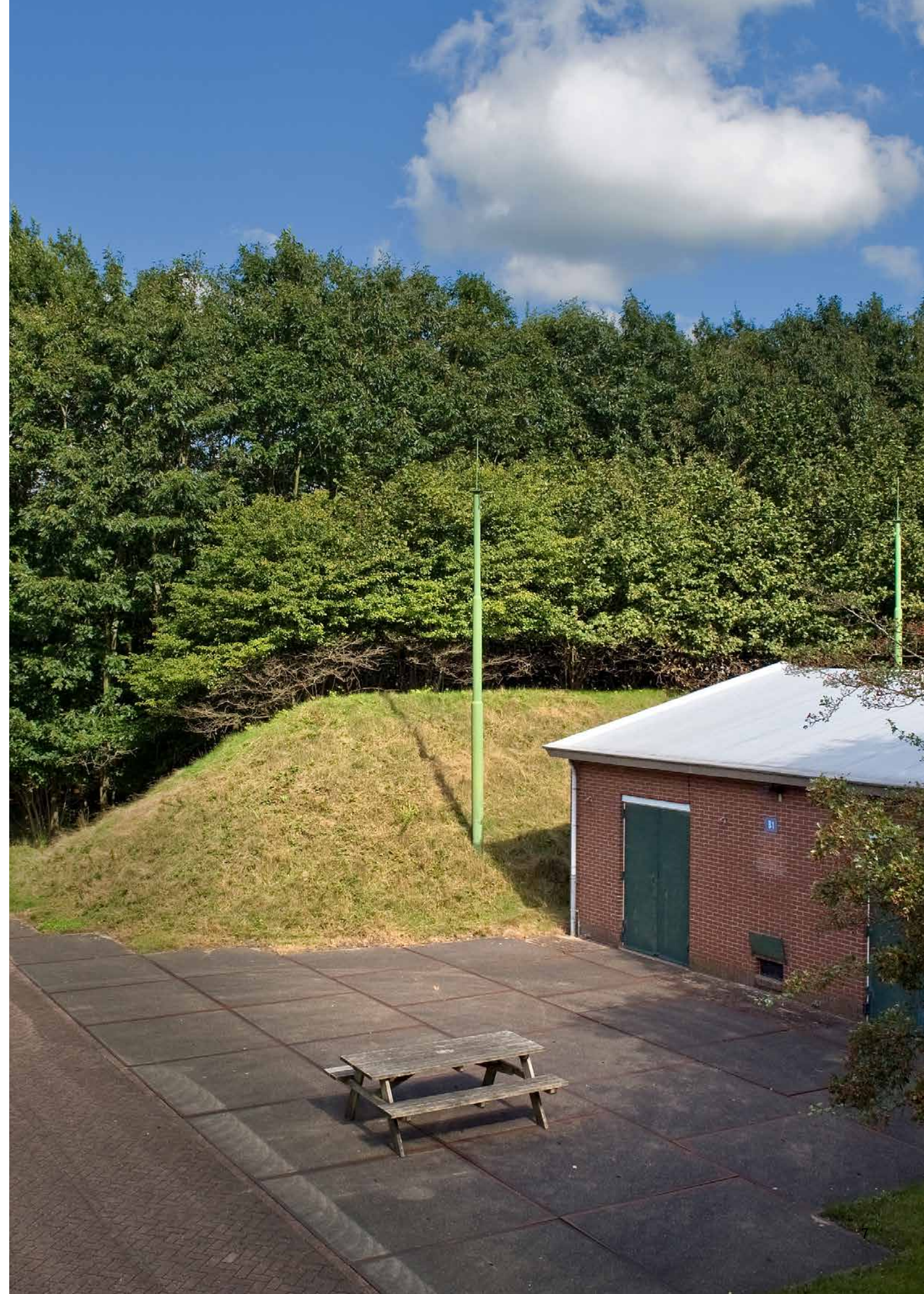
Het grootste gevaar was het opgeslagen materiaal zelf. Het opslaan van munitie bleek een uiterst zorgvuldige bezigheid die gepaard ging met de meest verregaande voorzorgsmaatregelen. Bij een eventuele ontploffing moest de vrijkomende kracht, voor zover dat kon, worden gestuurd. Zo werden de daken van de bunkers los op de muren geplaatst en werden de meeste bunkers omringd door aardwallen. De grond voor de aardwallen werd aan de voorkant van het terrein geschept. Tussen de begroeiing aan de voorkant van het terrein is daarom nog altijd een vreemde verdieping of kuil te vinden. Deze plek staat tegenwoordig beter bekend als de 'varkenskuil', vanwege de varkens die er voor een PeerGrouP-project rondscharrelden.

Achter het prikkeldraad

Niet alleen het personeel maar ook de andere bunkers moesten worden beschermd. Bij de tussengelegen bosstroken werden er daarom alleen dunne bomen geplant. Dunne bomen veren makkelijker mee en zouden minder snel omvallen bij een explosie. Daarnaast vormde de begroeiing goede camouflage voor eventuele pottenkijkers. Die moesten dan ook op verschillende manieren buiten de deur worden gehouden. Naast de camouflage van het bos, werd het gehele terrein beschermd door hek en prikkeldraad. Om het hek zo goed mogelijk te overzien, werd daarachter een grasstrook aangelegd. Bovendien werd het terrein permanent bewaakt door wachtlopende rekruten of hondenbegeleiders. Voor de hondenbegeleiders werden er eind jaren tachtig naast de toegangspoort twee dienstwoningen aangelegd, die nog altijd worden bewoond.

Geografie

Geografisch gezien is er iets raars aan de hand met Donderboerkamp. Het voormalige munitiedepot ligt namelijk precies op de grens tussen de gemeenten Noordenveld en Tynaarlo. Het grootste deel, van 8 hectare groot, ligt in de gemeente Tynaarlo. De rest ligt in de gemeente Noordenveld. De grens tussen de twee gemeenten is te vinden bij de rechterberm van het vierde straatje.

‘Dit gebied zal altijd *work in progress* zijn. Zie het als een zandbak waar je kastelen maakt en weer afbreekt om iets nieuws te beginnen.’

Sjoerd Wagenaar
Artistiek directeur PeerGroup

SUNKER C

SUNKER B

SUNKER A

Wat gebeurt er op Donderboerkamp?

Kunst- en zorglandgoed Donderboerkamp is een terrein waar de PeerGrouP en Boerderij Prins samenwerken. Bij de PeerGrouP werken zo'n veertien medewerkers waarvan een deel dagelijks op het terrein te vinden is. De plek wordt vooral gebruikt als uitvalsbasis voor het locatietheater. Zo worden er decorstukken gebouwd en opgeslagen en wordt er gerepeteerd en geëxperimenteerd. Daarbij wordt de PeerGrouP geholpen door verschillende afdelingen en een grote groep vrijwilligers die regelmatig meedraaien in het productieproces. Per productie haken er veel losse vrijwilligers aan die op verschillende manieren voorstellingen ondersteunen. Je kunt daarbij denken aan kassamedewerkers, publieksbegeleiders of figuranten. Naast de vele vrijwilligers kent de PeerGrouP ook een vaste groep 'Naobers', die vanuit een oude plattelandstraditie de groep bijstaat met raad en daad. 'Naobers' betekent zoiets als goede burens.

Prins

Boerderij Prins geeft mensen met een verstandelijke beperking, psychiatrisch ziektebeeld, werklozen, mensen met burn-out, mensen met niet-aangeboren hersenletsel en vrijwilligers de mogelijkheid om te ontdekken waar hun kwaliteiten liggen en deze op het terrein verder te ontwikkelen. Medewerkers komen er in dagdelen om het werk te doen waar zij goed in zijn. Dat kan het timmeren van vogelhuisjes zijn of het verzorgen van de dieren, iedereen werkt naar zijn of haar eigen kunnen.

Donderboerkamp is als geheel een breed opgezet initiatief waar iedereen die wil iets met of op het terrein kan doen. Als bezoeker vind je hier verschillende vormen van bedrijvigheid. Allemaal passend in de duurzame, sociale en cultuurhistorische ambities van Donderboerkamp.

INDELING TERREIN

Werkplekken

Op het terrein staan 24 bunkers. De A- bunkers zijn 10 bij 20 meter, de B-bunkers zijn 10 bij 10 meter en de C bunkers zijn 5 bij 5 meter. Elke bunker heeft zijn eigen functie en verhaal. Het gros van de bunkers wordt gebruikt om in te werken. Een ander deel wordt gebruikt als opslag en een klein deel fungeert als ontmoetingsplek.

Kantine

De kantine van Boerderij Prins is een start- en verzamelpunt voor de medewerkers die op het terrein werken. Maximaal twintig medewerkers en bezoekers kunnen hier een kopje koffie drinken of lunchen.

Expositie veilingruimte

Hier worden exposities gehouden waar bezoekers kunnen genieten van kunst.

Bewegingsruimte

Deze ruimte wordt ingericht door de zorgboerderij als fitness- en bewegingsruimte. Medewerkers kunnen hier aan hun conditie werken. De opgewekte energie die vrijkomt bij het rennen, roeien of fietsen, wordt opgeslagen en weer gebruikt.

Historische vereniging van Norg

Bunker A3 is door de boerderij beschikbaar gesteld aan de Historische Vereniging Norg, die er een museum inrichten. Het museum wordt onderhouden door medewerkers van de boerderij.

Informatiebunker Staatsbosbeheer

Deze ruimte zal worden ingericht als informatiecentrum met informatie over de cultuurhistorische aspecten van de omgeving en wetenswaardigheden over het terrein.

Timmerwerkplaats

In de werkplaats wordt hout van pallets en bomen uit het bos omgevormd tot alledaagse gebruiksoBJECTEN als plantenbakken en vogelhuisjes.

Kantine (duurzaam)

Wordt ingericht als een duurzame kantine met verbruiksmeters zodat medewerkers en bezoekers ook nog iets kunnen leren.

Individuele ruimte/ Werkplaats fietsen

Deze ruimte wordt ingericht als werkplaats voor het repareren en onderhouden van fietsen. Hier worden fietsen onderhouden die de zorgvragers, bij mooi weer, gebruiken ter regulering van hun energie en het werken aan overgewicht en conditie.

Individuele ruimte

Stek- en vermeerderingsruimte

Deze ruimte wordt ingericht voor het kweken van siergrassen die uiteindelijk verkocht zullen worden.

Gastenverblijf

Hier biedt de PeerGrouP overnachtingsmogelijkheden voor mensen die tijdelijk bij hen werken. Mensen van ver hoeven op deze manier niet terug te reizen en kunnen doorwerken als ze dat willen.

Vergader- en werkplek

Het OG-gebouw is een vergader- en werkplek voor medewerkers van de PeerGrouP. Het gebouw telt drie ruimtes. De eerste ruimte is de werkplek voor de afdeling PR en communicatie. De tweede ruimte is het kantoor van de zakelijke directeur. De derde heeft de functie van montageruimte. Verder liggen in dit gebouw alle documenten en archieven van de PeerGrouP opgeslagen.

Opslag decor en kostuums

Hier worden de decors en kostuums van de PeerGrouP opgeslagen.

Algemene ruimte PeerGrouP/ Bibliotheek

Hier is de bibliotheek van de PeerGrouP gesitueerd. Binnen de bibliotheek is er een algemene flex- en werkplek. Ook wordt een groot deel van de bunker gebruikt als keuken.

Werkplaats hout en ijzer

Het gebouw is verdeeld in twee ruimtes. Eén voor houtbewerking en één voor ijzerwerk.

Open ruimte

Ruimte voor repetities, trainingen, vergaderingen en presentaties. Deze ruimte kan voor van alles worden ingezet.

Werkplek en meditatie-ruimte

Studio en opnames

Hier kunnen medewerkers van de PeerGrouP opnames maken en met geluid werken. Dit wordt tevens de opslagruimte voor geluidsinstallaties. Daarnaast kan het als extra bewegingsruimte worden ingezet om producties op te starten.

Werkplaats landbouwvoertuigen

Wordt ingericht als werkplaats. De werktuigen worden gebruikt om het naastgelegen land te bewerken zoals dat vroeger ook gebeurde.

Opslagruimte

Meditatie- en muziekrumte

W.S.					Projectleider R.A.J. LANGENDOEN
					Project
sept '86					Archiefnummer
					Heidemij Uitvoering BV

•MARIN DE BOER•

VORMGEEFSTER PEERGROEP

Van bovenaf houdt je het overzicht en kun je alles op een rijtje zetten. Niet gek dus dat vormgeefster Marin de Boer het liefst, vaak ongezien, op de houtwal naast de moestuin zit. ‘Ik ben het meest in de werkplaats, de tuin of het kantoor te vinden. Maar dit is voor mij de plek waar ik alles op een rijtje zet. Voor mij is het belangrijk om af en toe even afstand te nemen en te kijken hoe het er nou daadwerkelijk uit ziet. Op deze plek zie ik Donderboerkamp een beetje in het klein. Ik kan de straten en de mensen overzien. Bovendien lopen veel mensen hier voorbij zonder dat ze me opmerken. Deze muur is geplaatst ter bescherming van het wachthuis. De houten wallen zijn gevuld met zand en bovenop ligt mos. Nu heeft de muur niet echt een functie meer maar voor mij is er een heel andere betekenis. Dit is de plek waar ik reflecteer.

Voor mij is de tuin een plek waar ik mijn hoofd leeg maak en waar ik ook nadenk. Maar soms kan ik zelfs tijdens het tuinieren en het reflecteren nog te druk in mijn hoofd zijn. Waar begin ik? Ga ik eerst met de sla aan de gang? Of toch de witte kool? Hier op de muur heb ik dat niet. Hier heb ik een moment van stilte en kan ik even bijkomen. Als ik aan meditatie zou doen, zou het helemaal dé perfecte plek zijn. Aan de zijkant van de houtwal heb ik draden gespannen, zodat de bonen verder kunnen groeien. Soms moet je iets dat wil groeien een handje helpen. Zo zie ik de PeerGrouP ook. Samen help je en ondersteun je elkaar zodat je zowel individueel en als groep kunt groeien.’

HISTORIE

Donderboerkamp als Munitiemagazijn Complex

Eind jaren zestig is de Koude Oorlog in volle gang. In Nederland worden er vele terreinen aangelegd voor opslag van goederen, geschut, handmunitie en persoonlijke bewapening van militairen. Ook Drenthe ontkomt niet aan de wapenwedloop. In Donderen wordt één van de voorraadkasten voor het Amerikaanse leger gebouwd, voor het geval er oorlog uitbreekt met de Russen. Halverwege tussen Donderen en Norg wordt een afgelegen plek gevonden om een munitiedepot aan te leggen van 14 hectare waarop 24 bunkers worden gebouwd.

Te koop wegens vrede

De oorlog komt echter nooit naar Nederland. Het munitiedepot raakt na de val van de muur in 1989 in onbruik. In 2004 besluit toenmalig minister Veerman samen met staatssecretaris Van der Knaap dat er 53 voormalige munitiedepots een nieuwe invulling moeten krijgen. De Dienst Landelijk Gebied (DLG) wordt belast met de taak om de depots, waaronder de locatie in Donderen, te verkopen. Met de voorwaarde dat het nieuwe bestemmingsplan past bij het groene voornemen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij. Onder Veerman waait er een voor kunstenaars gunstige wind. De minister is geïnteresseerd in de verbinding tussen landschap, landbouw en kunst. Veerman moedigt zijn ambtenaren dan ook aan om deze dwarsverbanden te onderzoeken, en waar mogelijk te ondersteunen.

Eisen

Aan de verkoop van het depot in Donderen moet er bij de herbestemming rekening worden gehouden met het landschap, de natuur, de Drentse cultuurhistorie en maatschappelijke aspecten. In samenwerking met de provincie Drenthe en de gemeenten Noordenveld en Tynaarlo wordt er een aantal eisen opgesteld om van het depot een ‘kunstlandgoed’ te maken. Zo moet het complex herkenbaar blijven als militair opslagdepot en moet de elf hectare extra grond, die destijds was aangekocht voor eventuele uitbreiding, behouden blijven voor de akkerbouw. Er mag niets worden gesloopt. Verbouwen mag, zolang de bunkers en opslagdepots maar herkenbaar blijven.

Toch weegt de verkoopprijs het zwaarst bij de verkoop van munitiedepot Donderen. De meeste militaire terreinen worden, vooral in Drenthe, overgelaten aan Staatsbosbeheer. Donderen daarentegen moet geld in het laatje brengen. Niet alleen het beste plan wint de aanbesteding, ook de hoogste bieder maakt een goede kans.

PeerGrouP

De PeerGrouP is al sinds 2001 gevestigd in Veenhuizen, maar het gebouw waarin de groep huist wordt te klein. Het aantal toeristen in het gevangenisdorp groeit, waardoor de PeerGrouP steeds minder de rust vindt die het gezelschap nodig heeft. Sjoerd Wagenaar, als theatermaker geïnteresseerd in de wisselwerking tussen landschap en kunst, spreekt er al een aantal maal over met Jan Hartolt, topambtenaar bij het Ministerie van Landbouw. Bovendien heeft hij als artistiek directeur van de PeerGrouP net een uiterst succesvol project achter de rug, waarbij in een weiland bij Veenhuizen een enorm strokasteel werd gebouwd. Omdat de PeerGrouP uit zijn jasje groeit, zoekt Wagenaar samen met zakelijk directeur Valentijn Fit naar een andere plek. Als de laatste militairen in de herfst van 2009 het munitiedepot in Donderen verlaten, ontstaat al gauw het idee om met de PeerGrouP Donderboerkamp anti-kraak te bewonen.

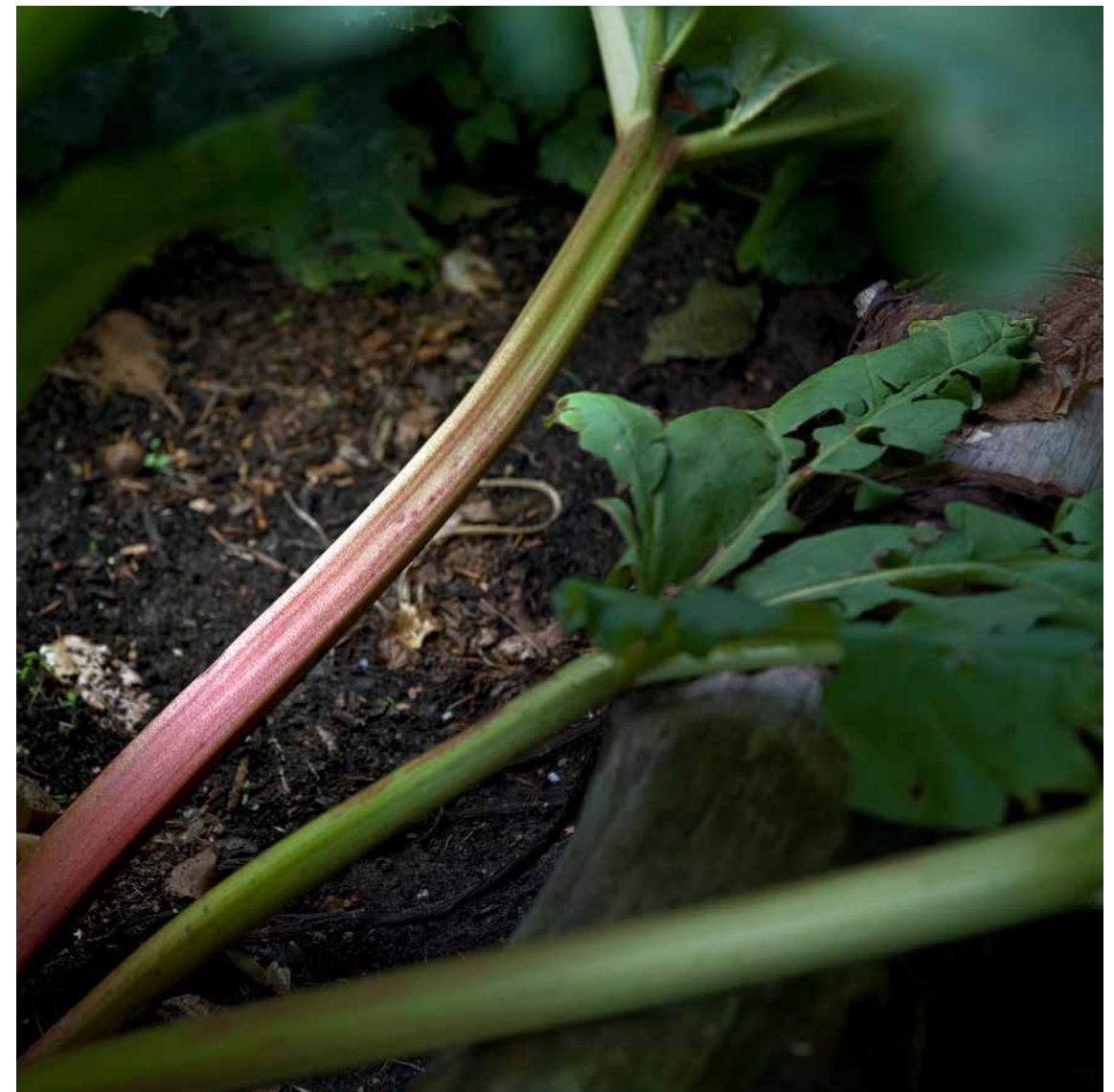

JEANINE •VAN DEN BRINK•

NAOBER EN VRIJWILLIGSTER
IN DE TUIN

Jeanine van den Brink had jarenlang een drukke baan in de culturele sector. Maar nu ze met pensioen is, vindt ze niets heerlijker dan met haar handen in de aarde te wroeten. 'Ik denk hier niet meer aan mijn oude baan. De tuin moet gewoon verzorgd worden en dat is dat. Ik ben hier twee keer per week. Een keer een volle ochtend of middag om de tuin bij te houden, de andere keer even kort om de planten water te geven. Ik woon in Assen waar ik een klein heidetuintje heb. Hier is het wel anders. Aardappelen, groente, kool, sla, tomaten; deze grond is een goede voedingsbodem. Ik werk nu bijna een half jaar in de tuin. Daarvoor was ik publieksbegeleider bij Circus in Veen.

Bij de komende voorstellingen ga ik koken, waarschijnlijk met ingrediënten uit de tuin. Wat we met de mensen van de PeerGrouP niet op krijgen, nemen Dinanda, Marin en ik mee naar huis. We werken volgens het permacultuur-principe. Dat wil zeggen: volledig duurzaam, geen chemische bestrijdingsmiddelen of schoffelwerk en alleen natuurlijke bemesting. Ik ben nog niet zo lang met permacultuur bezig, maar Marin weet er echt alles van. Zij heeft de tuin ook ingezaaid. Eigenlijk vind ik het leukste dat hier altijd een verrassing staat te wachten. Ik ben op de fiets hiernaartoe al benieuwd of de kool is gegroeid, hoe de bonen het doen en wat voor invloed het weer heeft gehad. Wat dat betreft is het werken in de moestuin een cadeau.'

LOUIS • LOORBACH • EX-BEWAKER DONDERBOERKAMP

Louis Loorbach woont al ruim 26 jaar in het huis pal naast het toegangshek van Donderboerkamp. Als bewaker van het terrein maakte hij jarenlang met zijn hond rondjes om het terrein. ‘Ik hou van de stilte, van het alleen zijn. Wat dat betreft was het een ideale baan.’

Loorbach kent Donderboerkamp op zijn duimpje. Iedere boom en struik die op of naast het terrein te vinden is; Loorbach kent ze allemaal. ‘Dat krijg je als je bijna dertig jaar om het terrein hebt gelopen’, zegt hij lachend. Vanuit zijn achtertuin kijkt hij nog altijd recht tegen de afstering aan. ‘Mijn kinderen zijn hier opgegroeid en het gebied zit in mijn aderen. Ik kwam hier terecht toen ik door een vroegere collega werd gevraagd of ik bij Defensie wilde werken. Die collega had een baan gekregen bij de basis in Veenhuizen. Daar werd nog een hondenbegeleider gezocht.’ Het was er bepaald niet rustig, vertelt Loorbach. ‘Er waren protesten tegen de opslag van kernwapens. Vooral de punkers kwamen om rellen te schoppen. Het was geen pretje om daar te werken. Na vijf jaar Veenhuizen werd me gevraagd of ik in Donderen wilde komen werken. Het depot was rustiger en lag minder in het zicht en dat beviel me wel. Het gebied was afgelegen en stil. Het leek ons prachtig om zo te wonen. Ik ben graag alleen.’

‘Zo kwam ik te werken bij het bewakershuis vlak naast het hek. Eigenlijk bestond het werk vooral uit wachten en rondjes lopen op en rond het terrein. Het was een komen en gaan van vrachtwagens die munitie op kwamen halen voor oefeningen. Mijn werkdag begon om vier uur wanneer de commandant en zijn manschappen naar huis gingen. Ik kreeg vanuit de kazerne in Assen te horen wanneer ik een rondje moest maken en welke route er moest worden gelopen. Het mocht nooit routine worden want dat leverde gevaarlijke informatie op voor de vijand.’

‘Op Donderboerkamp moet je je alleen zien te redden. Het vreemde is dat deze plek in je vezels gaat zitten. Toen bekend werd dat het depot werd opgedoekt, had ik het daar toch wel erg moeilijk mee. Ik heb zelf daarna nog bij de schietbaan in Witten gewerkt. Het wachtlopen met de hond was voorbij. Maar het was geen baan voor mij. Ik ben vervroegd met pensioen gegaan. Gelukkig kon ik hier blijven wonen. Hier ga ik nooit meer weg.’

Totstandkoming

In 2010 wordt Alfred Dreijer door een aantal interne verschuivingen bij de Dienst Landelijk Gebied (DLG) verantwoordelijk voor de verkoop van de voormalige militaire terreinen in Donderen, Ballooërveld en Anloo. De laatste twee worden gesaneerd, en overgedragen aan Staatsbosbeheer. Munitiedepot Donderen blijkt een ander verhaal. ‘Vanuit het ministerie was de opdracht simpel: verkoop de terreinen met winst’, herinnert Dreijer zich nog. ‘Dat bleek een moeilijke opdracht aangezien we middenin een crisis zaten en het ook niet gemakkelijk was om een afgelegen locatie als die van Donderboerkamp kwijt te raken. Het terrein was groot, de structuur moest intact blijven en er moest verbinding met het landschap worden gemaakt. Ik zag het nog niet zo snel gebeuren.’

De Dienst Landelijk Gebied

Vanuit Utrecht, waar het hoofdkantoor van de DLG staat, wordt Wagenaar gevraagd mee te denken over de verkoop van de militaire terreinen. ‘Ik was met de PeerGrouP al op zoek naar een andere plek. Op de kaart zag ik gelijk dat er drie complexen in Drenthe waren, waarvan Donderen het meest interessant voor ons was.’ Het depot in Drenthe heeft op dat moment een zogenaamde ‘code rood’ gekregen van de DLG. Dat betekent dat het een van de weinige terreinen is die met winst moet worden verkocht en daarnaast ook een toekomstig maatschappelijk doel moet dienen.

In een eerder stadium is de in Groningen woonachtige DLG-landschapsarchitect Wim Boetze al bij de herbestemming van de andere militaire terreinen betrokken. Hij beschrijft de opdracht om Donderen te verkopen als ‘prikkelend’. ‘Ten eerste moest het karakter van het voormalige depot behouden blijven. Zo mocht er onder andere niets aan het stratenplan worden gewijzigd. Slopen mocht, maar dan moest het wel in dezelfde vorm weer terugkomen. Daarnaast lag het depot aan de rand van een natuurgebied waarbij je ook rekening moest houden met de omgeving. Door de situering van het complex was het een baken van rust en stilte. Dat wilde men graag zo houden.’

Besloten wordt om het terrein in Donderen door middel van een openbare inschrijving te verkopen. Om de richtlijnen zo duidelijk mogelijk te maken, wordt er door beide gemeenten een programma van eisen neergelegd.

Geduld

Als ‘Donderen’ eenmaal aan de beurt is, merkt Boetze meteen de grote belangstelling. ‘Vanuit het hoofdkantoor in Utrecht werden we onder druk gezet om het maar zo snel mogelijk te verkopen. Ik vond dat er bij de verkoop geluisterd moest worden naar de regio. Bovendien gaat hier alles wat rustiger.’ Ook Dreijer merkt al gauw dat het hoofdkantoor in Utrecht snel slagen wil maken. ‘Ik moest ze wel even uitleggen dat het hier in het Noorden er wat gemoedelijker aan toe gaat. Hier heeft men wat meer geduld’, lacht hij. Om de opties goed in te kaart te brengen wordt de zogenoemde ‘Schetsschuit-methode’ toegepast. Lokale betrokkenen en deskundigen uit het land worden een dag ingevlogen om al brainstormend de toekomst van het munitiedepot te schetsen.

HENK • DOLDERSUM • BOSWACHTER STAATSBOSBEHEER

Henk Doldersum rijdt eens in de maand heel erg vroeg in de ochtend of laat in de avond naar het uitkijkpunt van Noordse Veld. Uitkijkend over de heide kan hij even helemaal tot zichzelf komen. ‘Er staan drie bankjes en een grote ijzeren koepel waar je onder kunt schuilen als het regent. Ik vind het hier schitterend. Je kunt uren over de heide uitturen. Dat zijn bijzondere momenten. Het is zo stil dat je van binnen ook helemaal tot rust komt.’

Doldersums werkgebied beslaat ruwweg het gebied tussen Appelscha, Vries, Veenhuizen en Norg. ‘Daarvan vind ik het Noordse Veld een van de mooiste plekken, misschien wel van heel Nederland. Het veld is een archeologisch monument met ruim 85 grafheuvels. Het wordt begraaasd door Schotse Hooglanders. Aan de rand van het bos kun je ook haviken en uilen vinden. In het weekend alleen niet, want dan zijn hier veel te veel dagjesmensen en wandelaars. Het is een gewild plekje. Werp een blik op de uitgestrekte heide en je weet precies waarom. Vooral in de zomer komen hier veel mensen even uitpuffen.

Twee jaar geleden hebben we hier een ijzeren koepel geplaatst. Die stond als kunstproject langs de vaart in Veenhuizen. Toen het weg werd gehaald, heb ik samen met medewerkers van Boerderij Prins geregeld dat het hier kon staan. Het lijkt op een paddenstoel of een paraplu, wat je maar wil. Het onderhoud van deze plek verzorgen we ook samen. Ik kom om de dag op Donderboerkamp om met de voorman het werkschema door te spreken. Dan moet je denken aan het onderhoud van de paden, het maaien van de berm of het leegmaken van de prullenbakken. Het is ook goed dat er een beetje toezicht wordt gehouden op deze plek. Het is voor mij een van de meest bijzondere van Nederland.’

Schetsschuit - dag

In maart 2009 melden verschillende geïnteresseerde partijen en deskundigen zich bij de poort van het munitiedepot aan de Norgerweg. Ze krijgen van Boetze en Dreijer een rondleiding zodat ze er, in samenspraak met de DLG, hun creativiteit uit kunnen leven. Binnen enkele maanden worden de ideeën in een zogenaamde ‘Schetsschuit’ uitgedokterd, een ateliermethode waarin mogelijke bestemmingen voor het depot worden geschetst.

Het eerste idee dat in de Schetsschuit de revue passeert, is de ontwikkeling van een hospice met natuurbegraafplaats. ‘Stervenden konden dan in het dorp wonen en in rust en regelmaat hun laatste dagen vormgeven’, vertelt Dreijer. ‘Naast het terrein moest een bos worden aangeplant waarin nabestaanden ter nagedachtenis aan hun geliefden een boom konden planten. Om het financieel haalbaar te maken is het plan later omgevormd tot een crematorium. Toen de gemeente Tynaarlo hoogte kreeg van het plan, kreeg ik direct een telefoontje vanuit het gemeentehuis. Men voelde er niks voor omdat een crematorium voor veel verkeersdruk zorgt op de Norgerweg. Die weg vond men daarvoor ongeschikt.’

Laat de natuur zijn gang gaan

In een ander plan dat voorbij komt in de Schetsschuit wordt het MMC overgelaten aan de natuur. ‘Men wilde alleen woningen aan de kant van de Norgerweg bouwen en de bunkers als een soort achtertuin laten fungeren. Maar dan had je het hele terrein laten verloederen’, vertelt Boetze. ‘Dat vonden we jammer want van het terrein kon iets moois worden gemaakt. Daarnaast was er ook nog een plan van een leefgemeenschap die in de bunkers wilden wonen. Ze waren alleen financieel niet kapitaalkrchtig genoeg om het terrein te kopen.’

Kans

Het laatste idee dat zich aandient, is dat er een bedrijventerrein van het terrein wordt gemaakt. ‘Men wilde de bunkers afzonderlijk verkopen aan bedrijven’, vertelt Dreijer: ‘Het idee was: ‘Koop een bunker en zie maar wat je ermee doet’. Maar dat stuitte op weerstand van de provincie omdat bedrijventerreinen alleen aan een dorp of stad mochten grenzen.’

De meeste kans van slagen heeft een plan waarin het depot als kunstlandgoed wordt ontwikkeld. De bunkers kunnen daarbij worden gebruikt als atelier, repeteerruimte, oefenlokaal, kunstopslag of leslokalen. Aan de voorkant van het terrein moet een landhuis worden gebouwd als toekomstig centrum van het complex. Al gauw vindt het idee zijn weerslag bij alle aanwezige partijen. ‘Het leek het meest kansrijk omdat het aan alle voorwaarden voldeed’, vertelt Boetze. ‘Maar het was maar de vraag wie het moest gaan ontwikkelen en bewonen. De PeerGrouP lag voor de hand. Die zaten er immers al.’

Peer +

De PeerGrouP heeft op dat moment niet genoeg financiële middelen om het terrein te kopen. Bovendien wil de provincie Drenthe het gezelschap liever in Veenhuizen houden omdat de theatermakers daar voor levendigheid zorgen. Een mogelijkheid waarbij de provincie het depot voor de PeerGrouP gaat kopen, lijkt uitgesloten.

Toch krijgt het plan van het kunstlandgoed de voorkeur van zowel de gemeenten als de provincie. ‘De PeerGrouP zat dichtbij het oorspronkelijke plan dat werd aanbevolen’, vertelt Boetze. ‘Bovendien zat Sjoerd er bovenop. Hij was met veel partijen in contact waardoor hij goed op de hoogte was van wat er speelde. Als hij belde, wist hij precies wat er gaande was. Ik hoefde hem niets te vertellen.’ Wagenaar had ideeën genoeg, maar geld was bij de PeerGrouP een probleem, vertelt hij. ‘Dat hadden we niet. Dus ik moest sowieso een tweede partij erbij vinden.’

• JEANETTE VAN STEENWIJK •

VRIDWILLIGSTER

Het keetje voor de kleinste bunker van het terrein is de plek waar Jeanette Steenwijk een zware periode in haar leven heeft verwerkt. Nu wil ze niets liever dan mensen helpen. ‘Hugo Prins en ik merkten dat veel medewerkers van de zorgboerderij een ‘rugzakje’ droegen, maar voor de een was deze zwaarder dan de ander. Diegenen die sneller vooruit konden, werden tegengehouden door de ander. Dus wilden we een project opzetten waarin de potentie van mensen zoveel mogelijk werd benut. Het resultaat is Donderboerkamp. In de tussentijd is mijn leven grondig op zijn kop gezet. Mijn vriend vertrok naar Australië. Ik ging mee, maar keerde na een aantal jaren zwaar overspannen, ziek en gedesillusioneerd terug. Mijn relatie was over. Daarna kreeg ik ook nog een ernstige darmkwaal. Ik moest mezelf opnieuw uitvinden en dat heb ik hier in dit keetje gedaan. Eerst was het nog een gewone Sandino-keet, die op een gegeven moment zo begon te lekken dat hij maar is afgebroken. Daar is deze voor in de

plaats gekomen. Ik heb op deze plek gehuild, gejammerd, gelachen en mezelf opgeraapt. In die tijd was het niet mijn favoriete plek, hoor. Ik moest mezelf hier echt naartoe slepen vanuit Norg, waar ik woon. Maar hier heb ik wel alles verwerkt. Hoe? Vooral door te tekenen en te schilderen en me te verdiepen in de kruiden. Ik kan wel zeggen dat deze keet mijn reddingsboei is geweest. Het is mijn veilige haven. Hier is ook geen afleiding, dat is het fijne. Ik kan gewoon mijn stoel voor het raam zetten en naar de paarden kijken. Als mensen iets willen weten over geneeskrachtige kruiden, of lekker willen kletsen, dan kan iedereen langskomen. Dit is de plek waar ik mijn eigen leed om kan zetten in iets positiefs. Als kind kwam ik al vaak langs het munitiedepot toen het net was gebouwd. Natuurlijk kon ik toen nooit vermoeden dat een legerbasis zo’n belangrijke plek voor me zou worden. Het leven verloopt in cirkels.’

• JENNIE FABER •

KANTINEMEDEWERKSTER

De kantine is Jennie Fabers favoriete plek. Gewoon omdat ze er de meeste tijd doorbrengt. ‘Ik ruim er de vaatwasser in en uit, veeg het aanrecht en dek de tafels. Drie keer per week word ik met de bus op en neer gebracht vanuit Smilde. Daar woon ik. Ik vind het hier erg leuk. De plek is ook erg mooi. Er is veel licht en de groene muur vind ik erg mooi. Wat later dit jaar ga ik voor het eerst naar school. Ook daar heb ik erg veel

zin in. Hier op Donderboerkamp kan ik creatief zijn. Dat vind ik het fijnste aan deze plek. Hier kun je samen met anderen leuke dingen doen. Maar ik ga ook graag weer naar huis naar mijn hond Boefje en hamster Rosa.’

DINANDA •LUTTIKHEDDE•

FILMMAKER EN
PR-MEDEWERKER PEERGROUP

Een van de best bewaarde geheimen van het Drentse platteland, noemt Dinanda Luttikhedde de bibliotheek van de PeerGroup. 'De bibliotheek is voor mij een enorme rijke plek. De boeken zijn een erfenis van Ritsaert ten Cate, een van de leermeesters van onze directeur Sjoerd Wagenaar. Hij heeft Sjoerd de collectie nagelaten na zijn dood.

We noemen het een bibliotheek, maar eigenlijk is dit meer een plek waar je rond kunt neuzen. Als je er de tijd voor neemt, zul je hier altijd iets waardevols vinden. Eigenlijk is het meer een plek voor stilte en inspiratie want de boeken worden niet uitgeleend. Wat dat betreft werkt het eerder als een kaartenbak dan een bibliotheek. Soms komen mensen speciaal naar deze bibliotheek om te studeren of om inspiratie te vinden.

Ik zoek hier niet gericht naar informatie. Als je dat zoekt, kun je beter het internet op gaan. Vaak blader ik wat in de boeken of kom ik kunst tegen die ik nog niet kende. Soms ga ik lezen maar vaker ben ik op zoek naar inspiratie. Het is voor makers een uitdaging om te vernieuwen. Onze voorouders hebben natuurlijk ook veel geëxperimenteerd met beeldende kunst en theater. Deze collectie is ons voorland. Als ik hier ben, voelt het een beetje alsof ze over mijn schouder meekijken.'

Boerderij Prins

Boerderij Prins, een initiatief van Hugo Prins, was een in Peest gevestigde zorgboerderij waar cliënten een dagbesteding krijgen die bij hen past. Prins is in 2009 ook op zoek naar een nieuwe locatie. 'Wij hadden in Peest een grote ruimte waarin al onze medewerkers moesten werken. Dat wekte wel eens irritatie op. Stel dat er een wilde timmeren, dan stoorde hij de ander daarmee. Dat ging op den duur niet meer', vertelt zoon Luuk. Vader Prins was op dat moment al een tijd aan het rondkijken naar een nieuwe locatie, tot iemand hem tipte over het voormalige munitiedepot in Donderen. Daar zat de PeerGrouP toen al, op basis van anti-kraak. 'Het contact met Sjoerd was snel gelegd', vertelt Hugo Prins. 'We zijn samen gaan onderzoeken of er een mogelijkheid was voor een samenwerking. Het was belangrijk dat we samen op een lijn zaten. Je moet wel samen willen werken om er iets van maken. Die bereidheid was er.'

Samen

Samen ontwikkelen Boerderij Prins en de PeerGrouP een plan waarbij het motto is: ontwikkel naar draagkracht. 'Dat wil zeggen dat eigenlijk alles mogelijk is, zolang het maar past in de duurzame en cultuurhistorische kaders', zegt Wagenaar. 'Kijk naar de kracht van iedere gebruiker en laat de mensen hun gang gaan met wat ze willen en kunnen. Er wordt al zoveel geld in initiatieven gepompt die uiteindelijk nooit van de grond komen. Wij willen samenwerken met zowel interne als externe partijen, zodat er initiatieven gerealiseerd worden waar onze medewerkers wat mee kunnen. Wil iemand timmeren? Ga je gang en maak een werkplaats. Wil iemand kruiden laten groeien? Prima, dan maken we van een van de bunkers een herbarium. Paard rijden in het bos? We zorgen voor een dierenverblijf. Zo simpel was het. En zo simpel is het nu nog steeds.'

Sue Palmer

Met het plan volop in ontwikkeling is, blijft er nog een groot probleem over. Beide partijen kunnen niet genoeg geld bijeenkrijgen om een serieus bod uit te brengen op Donderboerkamp. Tot 'Sue Palmer' een bezoek brengt aan het terrein. 'Het is het koosnaampje voor de onbekende mecenas die de PeerGrouP het geld leende om het landgoed te kunnen kopen van de Dienst Landelijk Gebied. Ze wil liever onbekend blijven', lacht Wagenaar. 'Maar zonder haar hadden we het nooit gered.'

Bieden

Met hulp van Sue Palmer en andere investeerders wordt in 2010 een bod neergelegd voor het voormalige munitiedepot Donderen. Speciaal voor de aankoop wordt er door de PeerGrouP en Boerderij Prins de BV Donderboerkamp opgericht. Als directeur en beheerder van het terrein wordt Luuk Prins aangewezen. 'De dag van het openen van de enveloppen was voor alle partijen bijzonder spannend', vertelt Dreijer. 'Werd het minimum verkoopbedrag gehaald? Wie zou het hoogste bod hebben uitgebracht?' Uiteindelijk blijkt dat Donderboerkamp BV het hoogste bod heeft neergelegd. 'Dat lag boven de door ons gestelde minimumprijs', vertelt Dreijer. 'Dus alle partijen waren tevreden.'

•ALBERT SECUUR•

GAST-ACTEUR PEERGROEP

De leukste plekjes? Dat zijn de plekjes die niemand kent, vindt acteur Albert Secuur. 'Wie noemt een plek bij het hek nou mooi? Maar ik kom hier graag, liefst met een kop koffie.' Eigenlijk is Secuur niet eens zo heel vaak op het terrein, geeft hij meteen toe. 'Bij de repetities voor 'Vogelvlucht' ben ik hier om de dag aan het repeteren. Bij 'De Drentse Bluesopera' was ik zo'n vier weken lang iedere dag op Donderboerkamp te vinden. Als ik dan geen scène had, ging ik even hier staan om mijn rust te pakken. Ik ontdekte deze plek toen een tijdje geleden verderop het schijthuis stond. Dat was overigens gewoon een gat in de grond. Maar als je dus hier in de hoek ging staan, kon niemand je zien. Dus werd het mijn favoriete plek. Voor mij is een plek van stilte en eenzaamheid belangrijk. Ik ga ook zo vaak mogelijk de natuur in, vaak met mijn gezin. Hier kan ik tussen de repetities door even uitkijken op het veld. Nu staat er maïs, maar in de herfst en de winter kun je hier een heel eind de verte in kijken. Ik houd van de weidsheid van het uitzicht en de grens tussen de akker en het bos. Dit is voor mij de plek om alleen te zijn.'

• KEES WOLTHUIS •

TIMMERMAN

Kees Wolthuis reed ooit rond als taxichauffeur, maar kon door een beroerte zijn beroep niet meer uitoefenen. ‘Drie ochtenden in de week ben ik in de werkplaats te vinden waar ik plantenbakken en huisjes maak. Eerst zoek ik de juiste planken, die zaag ik vervolgens op maat en dan schroef ik het in elkaar. Als ik hier werk, maak ik mijn hoofd leeg. Dat heb ik erg nodig. In 2008 heb ik drie keer een herseninfarct in een maand tijd gekregen. Daarna moest ik een jaar lang revalideren in het Beatrixoord in Haren. Het was een zware tijd. Mijn beroep als taxichauffeur heb ik daarna niet meer uit kunnen oefenen.

Ik maakte thuis al wel gipsmodellen als hobby. Een werkplaats had ik niet. Tot ik de kans kreeg om hier te komen werken. Ik heb alles zelf geleerd, van het zagen tot het schroeven. Een grote klusser was ik eigenlijk nooit. Zo’n drie ochtenden in de week fiets ik hier naartoe. Ik vind het altijd leuk om hier te zijn. Als ik in mijn woonplaats Norg op de fiets stap, merk ik al dat ik vrolijk word. Ik doe er ongeveer twintig minuten over. Dat zijn twintig minuten waarin ik me goed voel.’

• NICKY VAN DER HEIDE •

TIMMERMAN

De eerste keer dat Nicky van der Heide op Donderboerkamp kwam, werd hij gelijk vrolijk omdat hij wist dat hij er zijn plek van kon maken. De timmerwerkplaats is zijn favoriete plek. ‘Waar anders?’, zou je zeggen. Ik ben hier vier dagen in de week ’s ochtends bezig met het maken van plantenbakken, vogel- en eekhoornhuisjes. Het hout komt van gebruikte pallets. Maar soms ga ik ook met Staatsbosbeheer het Noordse Veld op om daar hout te verzamelen. Van de berkentakken maak ik vervolgens een vogelhuisje. Die worden vervolgens weer op internet of aan bekenden verkocht. Drie jaar geleden kwam ik hier via

Begeleid Wonen terecht. Het ging op dat moment niet zo goed met me. Ik ben Boerderij Prins heel dankbaar dat ik hier kon komen werken. De eerste keer dat ik hier kwam, werd ik meteen blij. Er stond nog helemaal niets, dus we konden er echt onze eigen plek van maken. Ik was toen nog helemaal niet technisch. Soms als ik iets maak, sta ik nog een beetje verstoeld van mezelf. Ik heb mezelf alles aangeleerd; van het zagen tot het timmeren. Als ik iets af heb, dan kijk ik er soms even naar en ben ik best trots. Wat dat betreft is er in die drie jaar veel gebeurd.’

Defensief

Als in oktober 2009 defensie het terrein eenmaal moet verlaten, stuit Dreijer op een enorme weerstand. ‘Tot op de laatste dag is het terrein door defensie behandeld alsof er zo weer een vrachtwagen vol munitie voor de poort kon staan. Sommige mensen binnen het leger deden heel moeilijk over het afstoten van het depot. Terwijl wij wisten dat het terrein al geruime tijd leegstond, werd het steeds moeilijker om toegang te krijgen. De eerste bezichtiging werd bijvoorbeeld ook niet via de officiële kanalen geregeld, maar via een oud-facilitair medewerker die toevallig nog een toegangspas had.’

Pas op de allerlaatste dag voor de overdracht stelt defensie de werkende systemen op het terrein buiten gebruik. ‘Dat werd met zo veel haast gedaan dat doorgeknipte kabels en leidingen nog uit het plafond en de muren hingen’, vertelt Dreijer. Ook wordt er nog veel in alle haast meegenomen. Zo wordt het koper uit de leidingen en de bliksemafleiders meegenomen. De alarmbellen worden achterover gedrukt. ‘Waarschijnlijk zijn ze meegenomen als souvenir’, denkt Dreijer.

DE TOEKOMST

Work in Progress

‘Donderboerkamp is nooit af’, zegt Sjoerd Wagenaar als hem gevraagd wordt wat de toekomst van het terrein gaat worden. ‘Dit gebied zal altijd een *work in progress* zijn. Dat is de instelling. Zie het als een zandbak waar je kastelen maakt en weer afbreekt om iets nieuws te beginnen.’ Donderboerkamp is een terrein waar in iedere hoek verhalen verscholen liggen. De gelaagdheid van zowel het terrein als de gebruikers maken het tot iets bijzonders, vindt Prins. ‘Het mooiste moment voor mij was de tentoonstelling met *native indians* uit Canada. Die kwamen naar Nederland en zochten een speciale, afgelegen plek waar ze de verhalen van hun voorvaderen wilde vertellen. Dat werd dus ‘onze’ varkenskuil. Zo is er altijd ruimte voor nieuwe initiatieven.’

Verbinden

Sinds kort is Wagenaar een nieuwe hobby op het terrein begonnen. ‘Ik ben imker, een hobby die ik in een bunker uitoefen. Samen met ondernemers van De Bijzaak, die bij vliegveld Eelde zitten, wil ik hier een paar bijenkorven neerzetten en daar honing uit winnen. Dat kan dan in de winkel hier op het terrein worden verkocht. Als ik er geen tijd voor heb, zijn zij er altijd nog.’

Volgens Prins is het imkeren Wagenaar ten voeten uit. ‘Sjoerd is een verbinder. En dat zie je hierin terug. Hij verbindt bijen met natuur en dat verbindt ons samen weer met Staatsbosbeheer en het Noordse Veld. Zo werken we hier allemaal samen en versterken we elkaar. Het buurmeisje van Donderboerkamp komt hier om de paarden te voeren als dat nodig is. Buurman Louis houdt zoals altijd een oogje in het zeil. Zo werken we samen met de lokale bevolking. Dat willen we nog meer uitdragen. Bovendien willen we graag meer naar buiten treden.’

Bos

Wagenaar heeft nog een ander idee dat hij graag uit zou willen voeren. Samen met Staatsbosbeheer wil hij een informatiecentrum inrichten met informatie over de achtergrond van de natuur en de cultuurhistorische elementen in de omgeving. ‘Mensen moeten er komen om

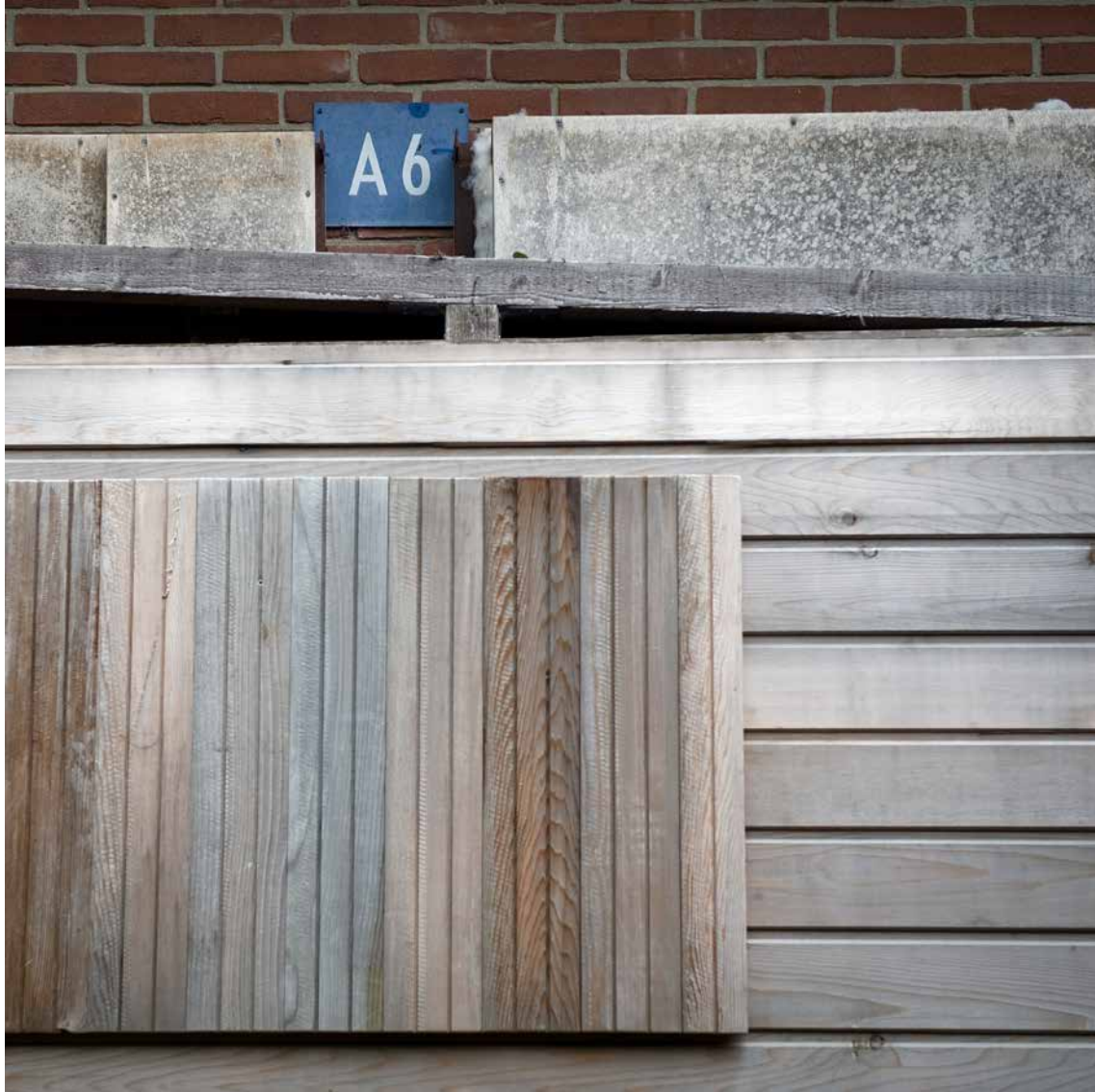
te lezen, om inspiratie op te doen. Bovendien werken de medewerkers van de Boerderij Prins samen met Staatsbosbeheer, dus die verbinding is er al.’ Prins: ‘Wij willen met hulp van subsidie educatie, natuurbeleving en het sociale aspect samenbrengen. En daar krijgen wij een goede dagbesteding voor terug. De PeerGrouP krijgt er informatie en inspiratie voor terug. En zo versterken we elkaar. We willen graag aan de achterzijde een ingang maken in samenspraak met Staatsbosbeheer.’

Landhuis

Voor Prins geldt dat de boerderij druk bezig is met plannen voor de bouw van een landhuis aan de voorkant van het terrein. Dat landhuis moet de nieuwe entree markeren en gemaakt worden van natuurlijke materialen. Een deel van het bos moet hiervoor worden gekapt. ‘In het landhuis zal er ruimte komen voor crisisopvang en logeermogelijkheden. Bovendien willen we er stalling voor de paarden en de rijtuigen in onderbrengen’, vertelt Prins. De bedoeling is dat Prins er met zijn gezin gaat wonen om zo beter het terrein te beheren. Daarnaast moet ook vanaf het landhuis aansluiting komen op de Norgerweg. ‘Tel daarbij de komst van de ingang achterop het terrein en dan heb je het over een heel nieuwe benadering van het terrein. Vroeger was alles hier geheim en zaten de bunkers achter gesloten deuren. Nu willen we de boel opengooien en ons openstellen richting het publiek.’

Ontwikkeling

Voor beiden geldt dat het karakter van het munitiedepot moet worden behouden. Niet afbreken maar toevoegen, luidt het motto. Dat heeft echter tijd nodig, zeggen Prins en Wagenaar. ‘We zullen goed moeten nadenken over hoe we dit terrein een eigen verhaal willen geven’, zegt Wagenaar. ‘Duurzame ontwikkeling is wat dat betreft belangrijk’, vult Prins aan. ‘We willen eigen energie, eigen afvalstromen en voorzieningen realiseren. Niet alleen hier, maar met de omgeving.’ Wagenaar denkt aan een winkel met streekproducten, of een visvijver met gezuiverd water. Prins: ‘Of een samenwerking met studenten of bewoners uit de omgeving. Het uitgangspunt is dat alles hier mensenwerk is. We willen op een organische manier werken met de mensen en de plek. Ook betekent het dat we de verbinding met overheden aan moeten gaan. Dat betekent dat we de tijd moeten nemen voor verandering. Donderboerkamp is wat mij betreft nooit af. Het is eigenlijk pas net begonnen.’

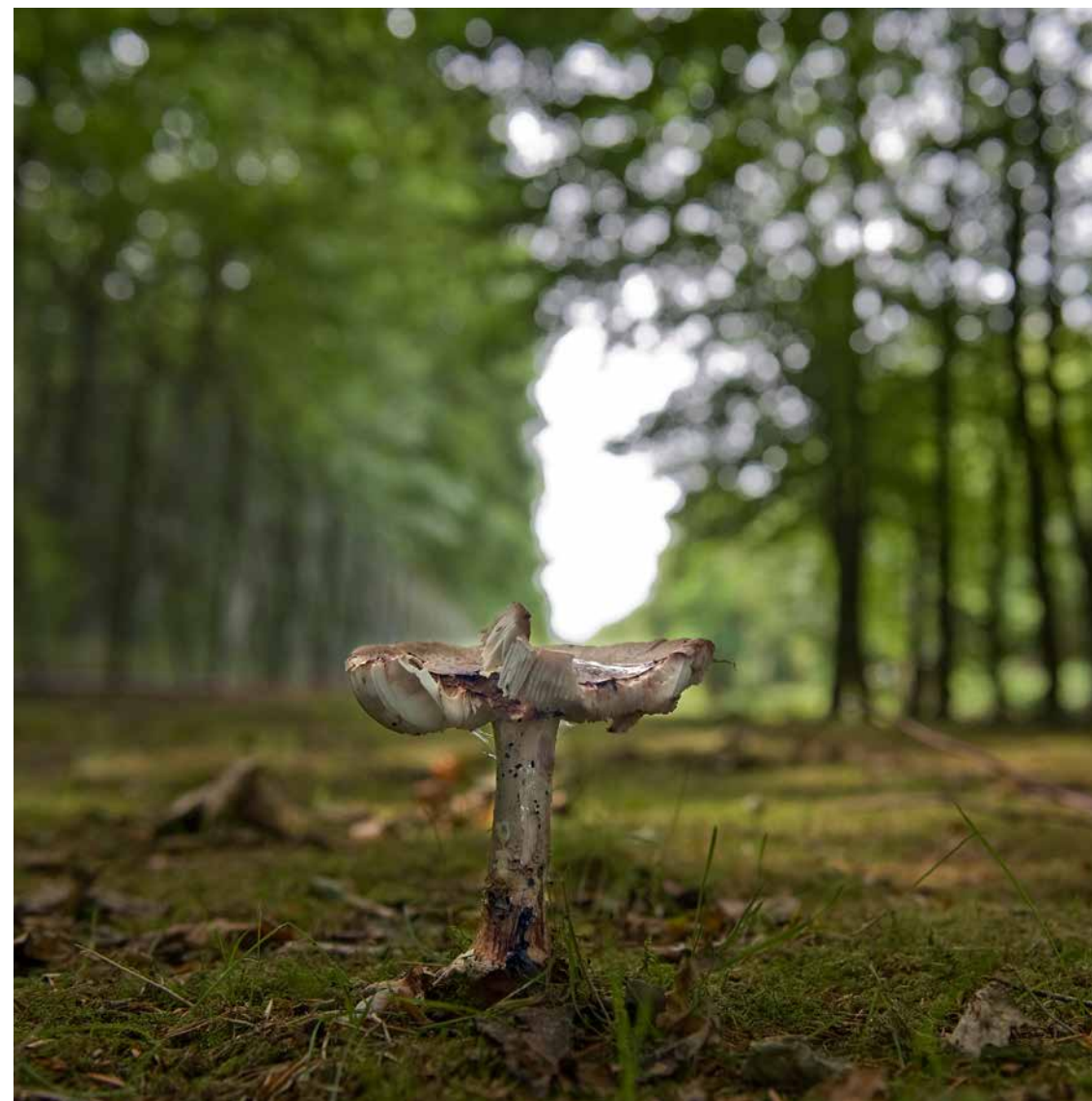
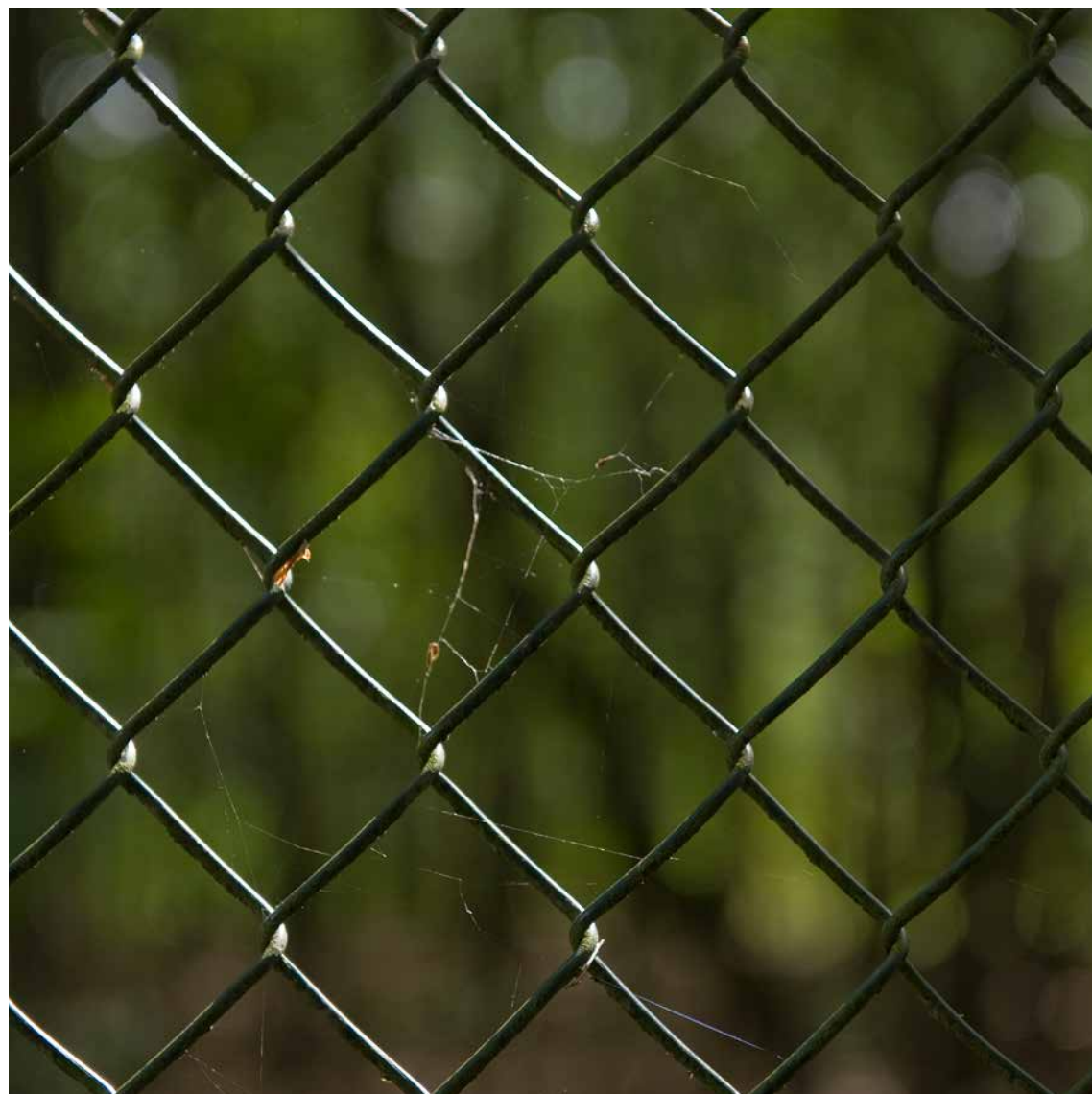

•LEON BIERLING•

ACTEUR PEERJONG

Leon Bierling is een van de aanstormende talenten van PeerJong. Hij vindt inspiratie in de Varkenskuil, die zo is genoemd omdat er tot voor kort varkens rondscharrelden voor een van de projecten van de PeerGroup. 'Het is een gekke plek die je goed kunt gebruiken voor een spookverhaal. Het is een vreemde verdieping in een stuk dichtbegroeid bos. Als je het als decor beschouwt kun je er alle kanten mee op. Ik zit nu anderhalf jaar bij PeerJong, waarin ik meedeelde aan de voorstellingen 'Once Upon a Time in het Veen' en 'Vogelvlucht'. Met PeerJong speelden we 'Wegwezen' en 'Caravantastic'. We hebben er met PeerJonG de film 'Oogsten wat je zaait' gemaakt waarin we drie tenten hadden opgezet rondom een kampvuur. Met rookmachines hebben we een vreemde mist in het bos gecreëerd. De film gaat over drie vrienden die meedoen aan een live action role playing-evenement op het Noordse veld. Vervolgens raakt een van de vrienden vermist en gebeuren er nog meer gekke dingen. Ik zal niet te veel verklappen.

De varkenskuil was voor mij het ideale decor. Ik heb er vaker video's gemaakt. Soms zit ik er om ideeën op te doen en concepten te ontwikkelen die ik dan met de andere PeerJongers uit kan voeren. PeerJong is een leuke club van jongeren uit het Noorden die samen voorstellingen bedenken en maken. Het is eigenlijk de plek om te kijken waar je talent ligt. Ik hou zelf heel erg van acteren. Bij het Noorderpoort volg ik een opleiding Kunst & Multimedia. Ik zie PeerJong als een speeltuin waar we kunnen experimenteren. Met elkaar vormen we een soort familie die gezamenlijk voorstellingen maakt. Ik vind het zelf enorm leerzaam om met andere jongeren samen te werken. Daarnaast mag ik ook nog eens bij de professionals meelopen om te kijken hoe het moet. Hopelijk kan ik later terugkijken en zeggen dat PeerJong het begin is geweest van een mooie carrière.'

• HENRIKE MEINERSMA •

DIERENVERZORGSTER

Henrike Meinersma verzorgt in het dierenverblijf konijn Vlekkie. Over een paar maand krijgt ze haar eigen konijn. 'Hier is het rustig en krijg ik geen prikkels. De konijnen zijn de liefste dieren die er zijn. Ze zijn zo lekker knuffelig en zacht. Ik geef ze eten en verzorg het stro. Ze eten graag sla, wortelen en brokjes. Daarnaast vind ik het ook erg leuk om in een stoel te zitten en ze te borstelen. Dit konijn heet 'Vlekkie'. Ik praat wel eens tegen haar. Ik heb het gevoel dat ze me begrijpen. Maar daarnaast zijn ze natuurlijk erg lief.

Iedere maandag, dinsdag en donderdag ben ik hier. Eerst help ik in de kantine met het schenken van koffie en thee en het in- en uitruimen van de vaatwasser. Daarna kom ik hier in het dierenverblijf en aan het einde van de ochtend ga ik weer naar huis. Ik kan hier in het konijnenhok goed oefenen want ik krijg volgend jaar een eigen konijn, die ik alvast 'Penilo' heb genoemd. Ik kan bijna niet wachten.'

• FABIAN SNAAS •

PAARDENVERZORGER

Paarden verzorgen was altijd al een hobby van Fabian Snaas. Op Donderboerkamp is hij verantwoordelijk voor trekpaarden Amalia en Tooske, die hij klaarstoomt voor de trekkar. 'Ik heb in 2010 mijn diploma mensen gehaald waardoor ik met de paarden voor de koets of de wagen de weg op mag. Eens per week rijd ik met een paard en rijwagen door het bos. Meestal met een stuk of vier passagiers aan boord. De rest van de week ben ik bezig de paarden te verzorgen. Daar heb je een dagtaak aan: ze moeten worden gevoerd en de stro moet worden verversd. Altijd staan ze buiten. Zodra je een paard naar de stal brengt, zweten ze zich kapot. Bovendien verlaagt het hun weerstand. Een paar jaar geleden ben ik in Peest gaan wonen. Daar woonde Roel Pol in de buurt, die twee trekpaarden had. Een ervan was Amalia. De ander is weggegaan, waarna Tooske

ervoor terugkwam. Eerst was het lastig om ze beiden in de wei te hebben. Tooske en Amalia mochten elkaar absoluut niet, maar nu kunnen ze al 3,5 jaar samen door een deur. Ik heb destijds met behulp van Roel examen gedaan voor een diploma mensen. Een hele winter heb ik gestudeerd om alles te weten te komen over paarden. Wat voor rassen er zijn, welke ziekten ze kunnen krijgen en welk voedsel goed voor ze is. Uiteindelijk heb ik het diploma gehaald. Het was iets dat ik heel graag wilde doen en dat goed bij me paste. De liefde voor paarden zat er al van jongs af aan in. Paarden zijn rustig in de omgang en je kunt ze veel leren. Het zijn dieren die heel veel aandacht en liefde nodig hebben. Het mooie is dat ik merk dat ik het terugkrijg. Ik ben ze nu aan het trainen zodat ze samen achter een huifkar kunnen. Ook dat vergt aandacht en tijd. Maar het gaat vast lukken.'

'Het uitgangspunt is dat alles hier mensenwerk is. We willen op een organische manier werken met de mensen en de plek. Dat betekent dat we de tijd moeten nemen voor verandering. Donderboerkamp is wat mij betreft nooit af. Het is eigenlijk pas net begonnen.'

Luuk Prins
Directeur Boerderij Prins

COLOFON

Samenstelling en redactie Petra van der Meer, Tom Tieman, Sjoerd Wagenaar

Interviews en teksten Tom Tieman

Fotografie Reyer Boxem

Gwen Mustamu (p22, p23, p30), Dinanda Luttikhedde (p8, p15, p26, p37),

Marieke Splinter (p50)

Vormgeving Sgaar grafisch ontwerp

Druk Drukland

Met dank aan alle geïnterviewden

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door Stichting Doen, Donderboerkamp BV en Toegevoegdewaarde BV

